

Kütüphanelerarası İşbirliği

“Bir Elin Nesi Var, İki Elin Sesi Var”

Doç. Dr. Erol YILMAZ

Nadir Eserlerin Sayısallaştırılması
ve Kullanıma Sunulması Çalıştayı:

“Kütüphanelerarası İşbirliği”

İşbirliği:

“amaç ve çıkarları bir olanların oluşturdukları
çalışma ortaklığı”

(Türkçe Sözlük, TDK, 1988: 729)

İşbirliği yapmak:

“amaç ve çıkarları bir olanlarca çalışma ortaklığı kurulmak”

(Türkçe Sözlük, TDK, 1988: 729).

İşbirliği

=

İMECE

İşbirliği?

- Olumlu çağrışımlar
- Söylenesi çok kolay (çünkü *sadece 9 harf*)
- Gerçekleştirilmesi bir o kadar zor

Kütüphanelerarası İşbirliği: Tanım...

“ortak çıkarları aynı olan kütüphanelerin, bir amaç doğrultusunda **ortak proje yapmak**, basılı ve elektronik kaynaklara **ortak erişim sağlamak** [ve] **kullanıcı memnuniyetini** üst seviyede tutmak amacıyla daha iyi, daha hızlı ve **daha ekonomik hizmet vermek** için oluşturdukları güç birlikleri”

(Atıl Yörü, 2012: 155-156)

Kütüphanelerarası İşbirliği: Tanım...

“iki ya da daha fazla kütüphanenin **kendi kullanıcılarına daha gelişmiş hizmet vermek için** birlikte çalışmaları”

(Boisse, 1995: 89 aktaran Tonta, 1999: 494)

Kütüphanelerarası İşbirliği: Amaç...

“En iyi kütüphane hizmetini en az **para** harcayarak vermek”

[Prof. Dr. Osman Ersoy, *Kütüphaneciliğin Sesi*, 1964, (2) 1-4: 11-15]

Kütüphanelerarası İşbirliği: Amaç...

“Daha az emek, daha az personel ve daha az zaman harcayarak, daha fazla hizmet vermek ve **eldeki olanakları daha rasyonel kullanarak, daha fazla verim almak**”

(Atılgan, 1999: 16)

Kütüphanelerarası İşbirliği: Anlayış...

“kullanıcılara daha hızlı, daha ekonomik ve daha iyi hizmet verme”

(Tonta, 1999: 494)

Kütüphanelerarası İşbirliği

Çoğu zaman işbirliği çalışmalarını kütüphane olanakları ve hizmetleri açısından nispeten daha iyi durumda olan kütüphanelerin, olanakları ve kaynakları kısıtlı kütüphanelere yardım etmeleri şeklinde anlaşılmaktadır.

Oysaki bu bakış açısı son derece eksik ve yanlıştır. Salt '***işbirliği yapmış olmak için***' yürütölen işbirliği projeleri genelde pek başarıya ulaşamamaktadır.

Bir başka deyişle, ***işbirliği***, kütüphanelerin çeşitli nedenlerle kendi başlarına yapamadıkları projeleri yapmak, sağlayamadıkları kaynakları ortaklaşa satın almak ve ***ortak projeler yürütmek amacıyla*** yapılır.

(Tonta, 1999; 494)

Kütüphanelerarası İşbirliği: Türler

- Toplu katalog oluşturma (sürelı yayın, kitap, nadir eser, yazma...),
- Ödünç verme,
- Ortak derme oluşturma,
- Konu başlıkları listesi oluşturma,
- Ortak derme geliştirme,
- E-yayın konsorsiyumları kurma,
- Çeşitli mesleki konularda ortak projeler üretme,
- Sayısallaştırma odaklı uygulamalar,
- Personel değişimi ve eğitimi,
- Ortak belge sağlama.

Kütüphanelerarası İşbirliği: Örnekler

- **İstanbul Kütüphaneleri Tarih Coğrafya Yazmaları Katalogları**
- Ankara Bilimsel ve Teknik Süreli Yayınlar Toplu Kataloğu / Ankara Süreli Yayınlar Toplu Kataloğu
- **İzmir Süreli Yayınlar Toplu Kataloğu**
- Türkiye Üniversiteleri Toplu Kataloğu / TÜTOK (Ulusal toplu katalog çalışmalarının başlamasıyla sonlandırılmıştır)
- **Türkiye Yazmaları Toplu Kataloğu (TÜYATOK)**
- ULAKBİM Veritabanları ve Elektronik Dergilere Ev Sahipliği (VEDES) Projesi
- **Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu / ANKOS (2000 -)** (Kısa süre önce dernek yapısına dönüştü)
- Elektronik Kaynaklar Ulusal Akademik Lisansı / EKUAL (ULAKBİM)
- **Ulusal Toplu Katalog / TO-KAT**
- Karşılıklı personel değişimi ve eğitimi (ANKOS)
- **Kütüphanelerarası ödünç verme**
- Halk ve üniversite kütüphaneleri arasında işbirliği çalışmaları (Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü) (2009 yılında protokol metni tüm üniversite rektörlüklerine iletilmiş ve fakat bugüne kadar proje hayat bulamamıştır.)
- **Kütüphanelerarası İşbirliği Takip Sistemi / KİTS (2008 -)**
- Ortak Belge Sağlama / OBES (ODTÜ, Gazi, Hacettepe, Ondokuz Mayıs, Başkent üniversitesi kütüphaneleri ve ULAKBİM) (2011 yılında TÜBESS ile sona ermiştir.)
- **Türkiye Belge Sağlam Sistemi / TÜBESS (2011 -)**

Kütüphanelerarası İşbirliğinin Gereklere

- Adanmışlık,
- Karşılıklı anlayış,
- Uzlaşma,
- Sabır,
- Bilgi (işbirliği yapılacak konuya ilişkin ayrıntılı olarak),
- Kaynak (para ve insan gücü),
- Planlama ve örgütlenme gücü
- Ortak akıl (**kurumsal ve ulusal bazda**)

(Tonta, 1999: 509).

“Sorun Ne?”

- İşbirliğini dillendirmeye istekli olunduğu kadar gerçekleştirmeye istekli olmama
- **Ortak projeler üreterek, bu çerçevede birlikte çalışmaya yatkın olmama** (*İMECE* kültüründen kopukluk)
- Kurumsal kompleksler
- **“Bendeki bende olsun, bende olanı niye vereyim ki?”** sığılı
- İş gerçekleştirebilme kapasitesi bilinmeden *“ben lider olayım”* cehaleti
- **İşbirliği aktörlerinin gerekli standartlara uymaları ve ortak kaliteyi tutturmaları gerektiği halde, çoğunun alıştikları yöntem ve uygulamalardan vazgeçmek istememelerine bağlı olarak, en basit konularda bile *“en iyiyi ben bilirim”* noktasına demir atmaları**
- Elini taşın altına koyma konusunda yeterli arzu ve kararlılığa sahip olmama

“Sorun Ne?”

- **Takım çalışmasına yatkın ve daha önemlisi istekli olmama. Takım deyince akla öncelikle ve neredeyse sadece taraftarı olunan futbol takımının gelmesi ☺**
- Kütüphanelerimizin çoğunun kamuya ait olması; ve ne yazık ki, kamuda gerçekleşen uygulamalar ile oluşan uygulama zararları konusunda açık ve hesap sorma/ verme sistematığının bulunmaması
- **Uzun soluklu çalışma konusunda yeteneksizlik**
-

“Çözüm Ne?”

- Bireysel olarak göreve talip olma
- **Bireysel talipliliğimizi kurumlarımıza iletme**
- Kurumsal olarak tüm komplekslerimizi, büyüklük iddialarımızı bir kenara bırakmak,
- **Nadir eserlerin toplu kataloğunu oluşturmak,**
- Yazma eserlerin toplu kataloğunu oluşturmak,
- **Sayısallaştırma Üst Kurulu’nu oluşturmak,**
- Bir proje ekibi oluşturarak, konuyla ilgili durumu ve tüm bilgileri ülke yönetimine rapor etmek,
- **Gerek proje grubunda gerekse Üst Kurul’da sayısallaştırma konusunda tüm paydaşlara (kişi ve kurum) yer vermek,**

“Çözüm Ne?”

- Sayısallaştırılmış ve henüz sayısallaştırılmamış bilgi kaynaklarının (yazma, **nadir eser**, kitap, dergi, gazete, fotoğraf, harita vs.) toplu katalogları bir an önce çıkarılmalı ve paylaşılmalıdır.
- **Koleksiyonunda bu türden bilgi kaynağı bulunan (yazma ve nadir eseri yoksa bile diğer basılı eserler) her kütüphane, bilgi merkezi ve diğer kurumlar sayısallaştırma temelindeki her türlü işbirliğine (teknik, personel, kullanım vs.) açık ve hazır olmalıdır.**
- Kütüphanelerin bu konuda öncü rolü oynamasının, devlet ve kamuoyu nezdinde (daha fazla) itibar kazanmalarına vesile olacağı unutulmamalıdır.
- **Avrupa Birliği'nin özellikle paylaşım ve işbirliği projeleri bağlamında destek vermeye istekli olduğu düşünülecek olursa, işbirliği konusunda biraz daha ağırlık verilmesi gerektiği kendiliğinde anlaşılabilir.**

“Sorumluluk???”

- Trafik kazaları konusunda yapılan hemen tüm araştırmaların ortak sonuçlarından birisi, kaza sebepleri arasında insan unsurunun mekanik unsurlardan her zaman ve kat kat daha etkili yani etken olduğudur.
- **İnsan unsuru kazaların temel etkenidir.**

“Çözüm Ne?”

- Kütüphanelerarası işbirliğinin etkin, güçlü ve sürekli olabilmesinde de, teknik ortamların yeterlilik düzeyinden ziyade **insan unsuru** belirleyicidir. Bir başka deyişle, **insan engeli aşılabılırsa**, nadir eserler ve yazmaların dijitalleştirilmesi ve kullanılması konusunda çok güçlü ulusal (ve uluslararası) işbirliği projeleri hayata geçirilebilir, kalıcı yapılar kurulabilir.
- Konuya **mesleki kurumlar, meslek örgütleri** ve **paydaşlarla** çözüm aramanın yanında, belli bir noktada **devletin ilgili birimleri**yle de (Bilgi Toplumu Başkanlığı vb. aracılığıyla ve üst makamlar) işbirliğine gidilerek, ulusal politikaların bir an evvel hayata geçirilmeli ve ardından hiç vakit geçirilmeden küresel yapılanmaların aktörlerinden olmamız sağlanmalıdır.
- Aynı şeyleri tekrarlayarak, bir araya gelememe hastalığımızın nüksetmesine izin vererek ve bekle-gör politikasını ilke edinerek bir yerlere varamayız.

“Bir Elin Nesi Var, İki Elin Sesi Var”

- Araştırmacıların,
 - Bilim dünyasının,
 - Kùltür dünyasının,
 - Türkiye'nin ve dünyanın,
-
- Bu sese, yani bu işbirliğine acil olarak ihtiyacı var...
 - Biz bilgi profesyonellerinin de bu ihtiyacı karşılamada tarihi ve çok büyük bir sorumluluğumuz var...

Teşekkürler Teşekkürler Teşekkürler

Doç. Dr. Erol YILMAZ

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği

eryilmaz66@gmail.com
facebook.com/yilmazxerol
twitter.com/erolxyilmaz